BEFORE THE HON'BLE NATIONAL GREEN TRIBUNAL,

WESTERN ZONE BENCH, PUNE

ORIGINAL APPLICATION NO.185 OF 2023 (WZ)

Earlier PIL No.14/2014

Vanashakti Public Trust & Anr. ... Applicant

Union of India & Ors. ... Respondents

AFFIDAVIT ON BEHALF OF STATE OF MAHARASHTRA IN URBAN DEVELOPMENT DEPARTMENT (UD-2) MENTIONED AS RESPONDENT NO. 2(II)

NOTARY
Name Bidhu Panicker
Area Wadala (E)
Maharashtra
Regn. No. 10324
Expiry Date
24.10.2028
GOVT. OF INDIA

I, Jayant Vasant Wani, Age 49 years, presently working as Under Secretary, Urban Development Department, (UD-2) Government of Maharashtra, Mantralaya, Mumbai on behalf of the Respondent No. 2, do hereby, solemnly affirm and state as under:

2. I say and submit that, I have read the contents of the Original Application I am filing this affidavit in reply on behalf of Respondent No. 2 under due authorization. I have perused the official records relating to the subject matter of this Original Application. On the basis of my personal knowledge and

official record I am filing this Affidavit in Reply in pursuant to this Original Application.

3. I say that, the present Original Application is mainly filed by the Respondents being aggrieved by the rampant encroachments and unauthorized constructions on the floodplains of rivers and tributaries, riverbeds and riparian fringes. Ultimately resulting in deterioration of water holding capacity of rives and tributaries. And also, non-compliance of the orders of Hon'ble Tribunal and failed in upholding constitutional duties of environment protection and enactment of proper River Regulation Zone Policy by the Respondent Authorities.

4. I further say that the petitioners are seeking to direct the Respondent State to take necessary remedial steps for the removal of all encroachments/ all kinds of obstructions that are denying public access to Water bodies such as Rivers, Lakes, Creeks, etc. and to restore the water bodies to their natural position.

5. I say that regarding the above issues, the Urban Development Department (2) has issued a Government Resolution dated 02.03.2009 to take measures to control and eradicate unauthorized construction/encroachment in urban areas of the State. The said Government Resolution has been issued to all the concerned Municipal Corporations, Municipal Councils, and Nagar Panchayats.

NOTARY
Name Bidhu Panicker
Area Wadala (E)
Maharashtra
Regn. No. 10324
Expiry Date
24.10.2028
GOVT. OF INDIA

Copy of the Government Resolution dated 02.03.2009 is annexed herewith and marked as Exhibit R-1.

6. Similarly, as per the Government Circular dated 03.05.2018, instructions have been issued to all the concerned Municipal Corporations, Municipal Councils, and Nagar Panchayats to take action against unauthorized constructions under the Maharashtra Regional Town Planning Act (MRTP).

Copy of the Government Circular dated 03.05.2018 is annexed herewith and marked as Exhibit R-2.

Hence, this Affidavit in Reply.

Place: Mumbai

Dated:- 08 .04.2025

J.V.W

Jayant Vasant Wani,

Under Secretary,

Urban Development Department,

Government of Maharashtra,

Mantralaya, Mumbai

DEPONENT

NOTARY
Name Bidhu Panicker
Area Wadala (E)
Maharashtra
Regn. No. 10324
Expiry Date
24.10.2028
GOVT. OF INDIA

VERIFICATION

I, Jayant Vasant Wani, Age 49 years, presently working as Under Secretary, Urban Development Department, Government of Maharashtra, Mantralaya, Mumbai, do hereby solemnly affirm that whatever stated in the above mentioned paragraphs is derived from and based on official records which I believe to be true, complete and correct.

Solemnly affirmed at Mumbai)
This 8th day of April, 2025)

J. V. W.

Jayant Vasant Wani
Under Secretary,
Urban Development Department,
Government of Maharashtra,
Mantralaya, Mumbai
DEPONENT

BEFORE ME
BIDHU PANICKER
B.Com. LL.B.
ADVOCATE HIGH COURT
NOTARY (Govt. of India)
Res: 303, Sandeep Apt., Plot No. A/197, Sector-20, Near Balaji Temple, Nerul (W), Navi Mumbai, Maharashtra

Notary Reg. Sr. No 2005/2025
In Book No. II

- 8 APR 2025

NOTARY
Name Bidhu Panicker
Area Wadala (E)
Maharashtra
Regn. No. 10324
Expiry Date 24. 10. 2028
GOVT. OF INDIA

Identified by

(Vishal Kamble)
Section Officer
Urban Development Department

Drafted and Settled by:-

(Adv. Aniruddha Kulkarni)
National Green Tribunal (WZ), Pune.

NOTARIAL NOTARIAL NOTARIAL NOTARIAL NOTARIAL

Exhibit R-1

९२९

NOTARY GOVT. OF INDIA Regn. No. 10324

राज्यातील नागरी भागात अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलनासाठी उपाययोजना.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्र. कडोंमपा-१००६/प्र.क्र.१९२/२००६/नवि-२८
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक:- ०२ मार्च, २००९.

प्रस्तावना:-

राज्यात नागरीकरण वेगाने होत असतांना, शहरांमध्ये अनधिकृत बांधका व अति क्रमणाची समस्या दिवसेंदिवस गंभीर होत असल्याचे दिसून येत आहे. यासंदर्भात शासनाने किंवा संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी वेळोवेळी केलेल्या उपाययोजना पुरेशा परिणामकारक नसल्याचे अनुभवास येत असल्याने नागरी भागातील अनधिकृत बांधकाम /अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलनासाठी सर्वंकष योजना आखण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

राज्याच्या नागरी भागात अनधिकृत बांधकाम व अतिक्रमण नियंत्रण/निर्मूलनासाठी खालीलप्रमाणे उपाययोजना अंमलात आणण्याचा शासनाने निर्णय घेतलेला आहे.

(I) संरचनात्मक सुधारणा

(१) स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलनासाठी सर्मपित, सक्षम यंत्रणा निर्माण करणे :-

(अ) अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलन पथक:-

(i) सर्व महानगरपालिकांमध्ये मुख्यालय स्तरावर तसेच प्रत्येक प्रभाग स्तरावर **अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलन पथके** निर्माण करण्यात यावीत.

मुख्यालय स्तरावरील सदर अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलन पथक उपआयुक्त दर्जाच्या अधिकाऱ्याच्या नेतृत्वाखाली कार्यरत राहील. तसेच प्रभाग स्तरावरील पथक सहायक आयुक्त/प्रभाग अधिकारी यांच्या नेतृत्वाखाली कार्यरत राहील. या अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलन पथकांना आवश्यक कर्मचारीवृंद व यंत्रसामुग्री (उदा. ट्रक, डंपर, जे.सी.बी. इ.) उपलब्ध करुन देण्यात यावी.

जेव्हा मोठ्या प्रमाणावर अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण निष्कासनाची कामगिरी हाती घ्यावयाची असेल तेव्हा मुख्यालयातील पथक प्रभाग स्तरावरील पथकास मदत करेल. मुख्यालयीन पथकाचे प्रमुख असलेले उपायुक्त यांना आजूबाजूच्या प्रभागातील मनुष्यबळ व यंत्रणाही या कामासाठी जुंपण्याचे (Pooling of the machinery & manpower) अधिकार राहतील.

कृ.मा.प.

NOTARY ... GOVT. OF INDIA

(ii) नगरपालिकांमध्ये प्रभाग कार्यालये नसल्याने फक्त मुख्यालय स्तरावर मुख्याधिकारी यांच्या नियंत्रणाखाली 'अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलन पथक' निर्माण करण्यात यावे व या पथकास आवश्यक कर्मचारीवृंद व यंत्रसामुग्री (उदा. ट्रक, डंपर, जे.सी.बी. इ.) उपलब्ध करुन देण्यात यावी.

(ब) <u>नागरी पोलीसः-</u> राज्यातील महानगरपालिका / नगरपालिका कायद्यांतर्गत व महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, १९६६ अंतर्गत अनधिकृत बांधकामे, अतिक्रमणे इत्यादी गुन्ह्यांसाठी संबंधित महानगरपालिका / नगरपालिका स्तरावर **नागरी पोलीस यंत्रणा** उभी करण्याकरीता संबंधित महानगरपालिका / नगरपालिका यांच्याकडून नागरी पोलिसांची आवश्यक पदे त्यांच्या आस्थापनेवर निर्माण करुन अशा नागरी पोलीसांचा पूर्ण खर्च स्थायीरित्या उचलण्याची जबाबदारी स्वीकारण्यासंबंधी ठराव प्राप्त झाल्यास तेवढीच पोलीस कर्मचाऱ्यांची पदे गृह विभागांतर्गत निर्माण करण्यात येतील व त्यावर पोलीसांच्या नियुक्त्या करुन नियमित पोलीसांना **प्रतिनियुक्तीवर "नागरी पोलीस" म्हणून संबंधित महानगरपालिकेत/ नगरपालिकेत नियुक्त** करण्यात येईल. सदर नागरी पोलीसांना **मुंबई** पोलीस अधिनियम, **१९५१ मधील कलम २१ च्या** तरतुदीनुसार देखील प्राधिकृत करण्यात येईल, जेणेकरुन ते महानगरपालिका/नगरपालिका कायद्याखालील किंवा महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, १९६६ खालील गुन्ह्यांची दखल घेऊन त्यासंदर्भात कार्यवाही करताना नियमित पोलीसांसारखे कर्तव्यही बजावू शकतील. सदर **"नागरी पोलीस"** संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली काम करतील. त्यांचे वेतन व भत्ते, रजा/निवृत्ती अंशदान इ. संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेकडून अदा करण्यात येतील.

नागरी पोलीसांची पदे निर्माण करण्यासंबंधी महानगरपालिका/ नगरपालिकेकडून ठराव प्राप्त झाल्यानंतर नगर विकास विभागामार्फत आवश्यक प्रस्ताव गृह विभागाकडे सादर केला जाईल व त्यानुसार संबंधित जिल्ह्याच्या पोलीस अधीक्षक किंवा पोलीस आयुक्तांच्या आस्थापनेवर आवश्यक संख्येत पोलीसांची पदे निर्माण करणे, त्याकरीता पदनिर्मिती, पदभरती, महानगरपालिका/नगरपरिषदांमध्ये नागरी पोलीस म्हणून काम करण्यासाठी पोलीसांच्या सेवा प्रतिनियुक्तीने उपलब्ध करुन देणे इ. कार्यवाही गृह विभागाकडून करण्यात येईल.

नागरी पोलीसांना नागरी गुन्ह्यांविषयी सविस्तर माहिती व्हावी याकरीता त्यांच्यासाठी महानगरपालिका/नगरपालिका अधिनियम व महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियमामधील ठळक तरतूदीविषयी प्रशिक्षण सत्रे आयोजित करण्यात यावीत.

नागरी पोलीसांची योजना महानगरपालिकांकरिता अनिवार्य व नगरपालिकांकरिता ऐच्छिक राहील.

(२) <u>नागरी गुन्ह्यांसाठी स्वतंत्र विशेष पोलीस ठाणेः-</u>

अनधिकृत बांधकाम / अतिक्रमणासारखे नागरी गुन्हे नोंदविण्यासाठी व त्यांचा तपास करुन न्यायालयात दोषारोपपत्र दाखल करण्यासाठी **स्वतंत्र विशेष पोलीस ठाणे** स्थापन करण्याविषयी संबंधित महानगरपालिका यांच्याकडून त्यासंबंधी पूर्ण खर्च स्थायीरित्या उचलण्याची जबाबदारी स्वीकारण्यासंबंधी ठराव प्राप्त झाल्यास एक किंवा आवश्यकतेनुसार जास्त विशेष पोलीस ठाणी शासनाकडून संबंधित महानगरपालिका क्षेत्रात निर्माण करण्यात येतील. असे विशेष पोलीस ठाणे संबंधित शहराच्या पोलीस आयुक्त किंवा यथास्थिती संबंधित जिल्ह्याच्या पोलीस अधिक्षकाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली कार्यरत राहील. मात्र या संबंधीचा संपूर्ण आवर्ती व अनावर्ती खर्च संबंधित महानगरपालिकेकडून देय राहील. अशा स्वतंत्र विशेष पोलीस ठाण्यांसाठी येणाऱ्या संपूर्ण आवर्ती/अनावर्ती खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसाठी महानगरपालिकांनी त्यांच्या अर्थसंकल्पात स्वतंत्र

NOTARY
Name: Bidhi Panicker
Area: Mumbai (E)
Maharashtra
Regn. No. 10324
GOVT. OF INDIA

९८७

लेखाशीर्षाखाली अर्थसंकल्पीय तरतूद करुन शासनाच्या निर्देशानुसार शासकीय तिजोरीत आवश्यक रकमेचा भरणा करणे आवश्यक राहील.

विशेष पोलीस ठाणे स्थापन करण्यासंबंधी महानगरपालिकेकडून ठराव प्राप्त झाल्यानंतर नगर विकास विभागामार्फत आवश्यक प्रस्ताव गृह विभागाकडे सादर केला जाईल व त्यानुसार संबंधित जिल्ह्याच्या पोलीस अधीक्षक किंवा पोलीस आयुक्तांच्या कार्यक्षेत्रात फक्त नागरी गुन्ह्यांसाठी विशेष पोलीस ठाणे निर्माण करणे, त्याकरीता पोलीसांची पदनिर्मिती, पदभरती इ. कार्यवाही गृह विभागाकडून करण्यांत येईल.

(३) नागरी गुन्ह्यांसाठी स्वतंत्र न्याययंत्रणा:-

नागरी गुन्हयांच्या न्यायप्रविष्ट प्रकरणी न्यायदानाची कार्यवाही त्वरित व्हावी यासाठी महानगरपालिकेच्या क्षेत्रात **विशेष न्यायालय** स्थापन करण्याविषयी संबंधित महानगरपालिका यांच्याकडून यासंबंधी पूर्ण खर्च स्थायीरित्या उचलण्याची जबाबदारी स्वीकारण्यासंबंधी ठराव प्राप्त झाल्यास विधी व न्याय विभागामार्फत मा.उच्च न्यायालयाच्या मंजूरीने महानगरपालिका/नगरपालिका कायद्याखालील किंवा महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, १९६६ खालील गुन्हयांकरिता संबंधित महानगरपालिकेच्या क्षेत्रात स्वतंत्र विशेष न्यायालय निर्माण करण्यात येईल.

अशा विशेष न्यायालयांसाठी येणाऱ्या संपूर्ण आवर्ती/अनावर्ती खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसाठी महानगरपालिकांनी त्यांच्या अर्थसंकल्पात स्वतंत्र लेखाशीर्षाखाली अर्थसंकल्पीय तरतूद करुन शासनाच्या निर्देशानुसार शासकीय तिजोरीत आवश्यक रकमेचा भरणा करणे आवश्यक राहील.

महानगरपालिका/नगरपालिका कायद्याखालील किंवा महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, १९६६ खालील गुन्ह्यांसाठी स्वतंत्र विशेष न्यायालये स्थापन करण्याबाबत महानगरपालिकेकडून ठराव प्राप्त झाल्यानंतर नगर विकास विभागामार्फत आवश्यक प्रस्ताव विधी व न्याय विभागाकडे सादर केला जाईल व मा.उच्च न्यायालयाच्या मान्यतेने पुढील कार्यवाही विधी व न्याय विभागाकडून करण्यात येईल.

विशेष पोलीस ठाणे व विशेष न्यायालयांची स्थापना करण्यासाठी ठराव करुन नगरपालिकांनी देखील मागणी केल्यास व खर्चाची स्थायीरित्या जबाबदारी स्वीकारल्यास त्यांच्यासाठीही विशेष पोलीस ठाणे व विशेष न्यायालये भविष्यकाळात निर्माण करण्यात येतील.

वरीलप्रमाणे नागरी पोलीस, विशेष पोलीस स्टेशन व विशेष न्यायालये अशी सर्व यंत्रणा संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेने ,ठराव करुन मागणी केल्यास व खर्चाची जबाबदारी स्थायीरित्या स्वीकारल्यास, निर्माण करण्यात येणार असल्याने यासाठी आस्थापना खर्चाची विहीत करण्यात आलेली मर्यादा शिथील करण्यात येईल.

(II) क्षेत्रीय पातळीवर अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमणासंदर्भात करावयाच्या कार्यवाहीबिषयी जबाबदारी आणि कार्यपद्धती यांची सुस्पष्ट मांडणी :-

महानगरपालिका/नगरपालिका क्षेत्रात होणारे अतिक्रमण व अनधिकृत बांधकामास आळा घालण्याच्या दृष्टीने पुढीलप्रमाणे कार्यपद्धती व जबाबदारी विहित करण्यात येत आहे :-

१) महानगरपालिकेअंतर्गत प्रत्येक प्रभागात होणाऱ्या अतिक्रमण व अनधिकृत बांधकामावर कार्यवाही करण्याची व्यक्तिशः जबाबदारी संबंधित सहायक आयुक्त/प्रभाग अधिकारी यांची राहील. नगरपरिषदेमध्ये अतिक्रमण व अनधिकृत बांधकामावर कार्यवाही करण्याची व्यक्तिशः जबाबदारी मुख्याधिकारी यांची राहील.

NOTARY
Name: Bidhu Panicker
Area: Wadala (E)
Maharashtra
Regn. No. 10324
GOVT. OF INDIA

२) (अ) या कामासाठी संबंधित सहायक आयुक्त/प्रभाग अधिकारी यांनी महानगरपालिका आयुक्तांच्या मान्यतेने त्यांच्या प्रभागाची त्याचप्रमाणे मुख्याधिकाऱ्यांनी शहराची **बिटनिहाय विभागणी** करुन प्रत्येक बीटमध्ये सुयोग्य कर्मचाऱ्याची बीट निरिक्षक व बीट मुकादम म्हणून नियुक्ती करावी. कोणत्याही बीटमध्ये अनधिकृत बांधकाम, अतिक्रमण, अनधिकृत फेरीवाले इ. नागरी गुन्हे घडू नयेत, यादृष्टीने संबंधित बीट निरिक्षक व बीट मुकादम यांच्याकडे गस्त घालण्याचे काम सोपविण्यात यावे. त्याकरीता शक्य असल्यास त्यांना मोटर सायकल तसेच डिजिटल कॅमेरे उपलब्ध करुन द्यावे. बीट निरीक्षकाने बीटमध्ये चालू असलेल्या बांधकाम परवानगीचे कागदपत्र, होर्डिंग्ज लावण्यासाठी परवानगी, फेरीवाला अनुज्ञप्ती किंवा नोंदणीपत्र इ. ची तपासणी करुन आवश्यक परवानगी नसेल अशी प्रकरणे संबंधित प्रभाग अधिकाऱ्याच्या किंवा यथास्थिती मुख्याधिकाऱ्याच्या लेखी निदर्शनास आणावीत. प्रभाग अधिकाऱ्याने किंवा यथास्थिती मुख्याधिकाऱ्याने उपलब्ध अभिलेखांची तपासणी करुन जर ते समाधानकारक आढळले नाहीत तर नियमानुसार संबंधितांना नोटीस द्यावी व संबंधित व्यक्ती नोटीस कालावधीत आवश्यक कागदपत्रे सादर करु न शकल्यास त्या गुन्ह्याबाबत पुढील आवश्यक कारवाई (निष्कासन, एफ.आय.आर. दाखल करणे इ.) नियमानुसार करावी.

(ब) महानगरपालिकेत प्रभाग स्तरावर व नगरपालिकेत मुख्यालय स्तरावर बीटनिहाय नोंदवही ठेवण्यात यावी आणि बीट निरिक्षक/मुकादम यांनी या नोंदवहीमध्ये त्यांच्या बीटमधील अतिक्रमण/अनधिकृत बांधकाम इ. नागरी गुन्ह्याशी संबंधीत घटनांची नोंद घ्यावी. तसे न केल्यास संबंधित बीट निरिक्षकास जबाबदार धरण्यात यावे. तसेच बीटमध्ये अतिक्रमण/अनधिकृत बांधकामाची एकही घटना निदर्शनास न आल्यास त्याचीही सुस्पष्ट नोंद बीट रजिस्टरमध्ये करण्याची जबाबादारी बीट निरिक्षक/बीट मुकादमाची राहील.

(क) बीट निरिक्षक व बीट मुकादम यांनी बीट नोंदवहीत नोंद केल्यानंतर संबंधीत घटनेची शहानिशा करण्यासाठी प्रभाग अधिकाऱ्यांनी किंवा यथास्थिती मुख्याधिकाऱ्यांनी एका अधिकाऱ्याची नियुक्ती करावी. सदर अधिकाऱ्यांनी त्याचा अहवाल प्रभाग अधिकाऱ्यांना किंवा यथास्थिती मुख्याधिकाऱ्यांना अविलंब सादर करावा व प्रभाग अधिकारी/मुख्याधिकारी यांनी त्याआधारे नियमानुसार पुढील आवश्यक ती कार्यवाही करावी.

(ड) महानगरपालिकांच्या बाबतीत प्रभाग स्तरावरील सहायक आयुक्त/प्रभाग अधिकारी यांच्या नियंत्रणाखालील पथकाने अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण निर्मूलनाबाबत प्रभाग स्तरावर करण्यात आलेल्या निष्कासन कारवाईचा दैनंदिन अहवाल अतिरिक्त/उपआयुक्त (मुख्यालय)(अनधिकृत बांधकाम विभाग) यांच्याकडे सादर करावा. अतिरिक्त/उपआयुक्त (मुख्यालय) यांनी शहरात करण्यात आलेल्या कारवाईचा दैनंदिन आढावा घेऊन तो आयुक्तांना सादर करावा.

(इ) नगरपरिषदांमधील अतिक्रमण निर्मूलन व अनधिकृत बांधकाम नियंत्रण पथकाने शहरातील अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमणासंदर्भात केलेल्या कारवाईचा दैनंदिन आढावा मुख्याधिकाऱ्यांनी घ्यावा.

३) अनधिकृत बांधकामावर प्रभावी नियंत्रण ठेवण्यासाठी अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलन पथक व महानगरपालिकेचा/नगरपालिकेचा नगररचना विभाग यांच्यात अधिक समन्वयाची आवश्यकता असल्याने त्याकरीता आयुक्तांनी/मुख्याधिकाऱ्यांनी आवश्यक उपाययोजना कराव्यात. एखाद्या नियोजन प्राधिकरणाच्या नगररचना विभागाने एखाद्या बांधकामास बांधकाम परवानगी दिल्यानंतर त्यांची माहिती क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना/बीट कर्मचाऱ्यांना त्वरीत देण्यात येईल, अशी व्यवस्था करण्यात येईल.

NOTARY
GOVT. OF INDIA

९०२

४) महानगरपालिका/नगरपालिका क्षेत्रात सुरु असलेली सर्व नविन बांधकामे मंजूर आराखड्यानुसारच होत आहेत किंवा कसे यांची पहाणी प्रभाग स्तरावरील किंवा यथास्थिती मुख्यालय स्तरावरील पथकाने नियमितरित्या करावी व मंजूर आराखड्याशिवाय बांधकाम सुरु असल्याचे आढळल्यास नियमानुसार कारवाई करावी.

५) आपापल्या कार्यक्षेत्रामध्ये निदर्शनास आलेल्या/आणण्यात आलेल्या अतिक्रमण/अनधिकृत बांधकाम/अनधिकृत फेरीवाले/अनधिकृत जाहिरात फलक इत्यादी नागरी गुन्ह्यांबाबत विहित मुदतीत नोटीस न दिल्यास व पुढील कारवाई न केल्यास संबंधित अधिकाऱ्यास/कर्मचाऱ्यास व्यक्तिशः जबाबदार धरुन त्याच्या विरुद्ध कारवाई करण्यात येईल, याची सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

६) प्रभाग अधिकाऱ्याने किंवा यथास्थिती मुख्याधिकाऱ्याने दिलेल्या नोटीशीस त्यांच्या सक्षम वरिष्ठ प्राधिकाऱ्यांनी किंवा न्यायालयाने स्थगिती दिली नसल्यास विहित मुदतीनंतर नोटीशीप्रमाणे पुढील कारवाई निश्चितपणे करणे आवश्यक राहील. [illegible] न केल्यास संबंधितांना व्यक्तिशः जबाबदार धरुन त्यांच्या विरुद्ध कारवाई करण्यात येईल, याचीही सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(मनु कुमार श्रीवास्तव)
सचिव (२), नगर विकास विभाग

प्रति,
१) मा.मुख्य सचिव,
२) अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३) प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४) प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५) प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६) आयुक्त, सर्व महानगरपालिका.
७) संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई.
८) मुख्याधिकारी, सर्व नगरपरिषदा.
९) नगर विकास विभागातील सर्व सह सचिव/उप सचिव
१०) नगर विकास विभागातील सर्व कार्यासने.
११) निवडनस्ती.

एच-०१६३[६००-६-२००१]-३[२]

NOTARY GOVT. OF INDIA Regn. No. 10324

महाराष्ट्र शासन

क्रमांकः- कडोंमपा-१००६/प्र.क्र.१९२/२००६/नवि-२८
नगर विकास विभाग,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांकः- ०२/०३/२००९.

प्रति,

१) आयुक्त,
सर्व महानगरपालिका.

२) संचालक,
नगरपालिका प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई.

विषयः- राज्यातील नागरी भागातील अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्र व निर्मूलनासाठी उपाययोजना.

संदर्भः- शासन निर्णय क्र.कडोंमपा-१००६/प्र.क्र.१९२/२००६/नवि-२८, दि.२ मार्च, २००९.

महोदय,

राज्यातील नागरी भागातील अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलनासाठी विविध उपाययोजनांची अंमलबजावणी करण्याबाबत संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत.

०२. त्यानुसार नागरी पोलीसांची योजना महानगरपालिकांकरिता अनिवार्य व नगरपालिकांकरिता ऐच्छिक करण्यत आली आहे नागरी पोलीस यंत्रणा उभी करण्यासाठी संबंधित महानगरपालिका/नगरपालिकांकडून स्थायीरित्या पूर्ण खर्च उचलण्याची जबाबदारी स्विकारण्यासंबंधी ठराव नगर विकास विभागाकडे प्राप्त झाल्यानंतर आवश्यक ती पदे निर्माण करण्यासाठी प्रस्ताव गृह विभागाकडे सादर केला जाईल. तसेच विशेष पोलीस ठाणे स्थापन करण्यासंबंधी महानगरपालिकेकडून ठराव प्राप्त झाल्यानंतर नगर विकास विभागामार्फत आवश्यक प्रस्ताव गृह विभागाकडे सादर करण्यात येईल.

०३. विशेष न्यायालये स्थापन करण्यासाठी संबंधित महानगरपालिका/नगरपालिकांकडून स्थायीरित्या पूर्ण खर्च उचलण्याची जबाबदारी स्विकारण्यासंबंधी ठराव नगर विकास विभागाकडे प्राप्त झाल्यानंतर मा.उच्च न्यायालयाच्या मान्यतेने विशेष न्यायालय स्थापन करण्यासाठी पुढील कार्यवाही करण्यासाठी प्रस्ताव विधी व न्याय विभागाकडे सादर केला जाईल.

नागरी पोलीस, विशेष पोलीस ठाणे व विशेष न्यायालयांसाठी प्रस्ताव तयार करताना विविध वर्गांच्या महानगरपालिका/नगरपालिका (विवरणपत्र - अ, ब, क) मध्ये दर्शविलेल्या संभाव्य आकृतीबंधाचा विचार करु शकतील.

आपला,

सही /-
(संजू क. गुप्ते)
कक्ष अधिकारी, नगर विकास विभाग

२०९

NOTARY
Name: Bidhu Panicker
Area: Wadala (E) Maharashtra
Regn. No. 10324
GOVT. OF INDIA

परिशिष्ट अ

अतिक्रमण निर्मूलन व अनधिकृत बांधकाम नियंत्रण इ.साठी महानगरपालिका/नगरपालिका स्तरावर प्रस्तावित नागरी पोलीस यंत्रणेसाठी आकृतीबंध

			महानगरपालिका				नगरपालिका		
अ.क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी (असुधारित)	अ	ब	क	ड	अ	ब	क
१	अतिरिक्त पोलीस आयुक्त	१६४००-४५०-२००००	१	०	०	०	०	०	०
२	पोलीस उपायुक्त/अतिरिक्त पोलीस अधिक्षक	१००००-३२५-१५२००	१	१	०	०	०	०	०
३	सहा.पोलीस आयुक्त/ पोलीस उपअधिक्षक	८०००-२७५-१३५००	३	२	१	१	०	०	०
४	पोलीस निरीक्षक	७४५०-२२५-११५००	३	३	१	१	१	०	०
५	सहा. पोलीस निरिक्षक	६५००-२००-१०५००	०	०	०	०	२	१	१
६	पोलीस उपनिरिक्षक	५५००-१७५-९०००	६०	१०	६	४	२	१	१
७	सहा.पोलीस उपनिरीक्षक	४५००-१२५-७०००	१६	०	०	०	०	०	०
८	पोलीस हवालदार	४०००-१००-६०००	१५०	१०	६	४	२	१	१
९	सशस्त्र पोलीस शिपाई	३०५०-७५-४५९०	३९०	६०	३६	२४	१२	६	६
१०	महिला पोलीस शिपाई	३०५०-७५-४५९०	३९०	४०	२४	१६	८	४	४
११	पोलीस नाईक / वाहन चालक	४०००-१००-६०००	१०	६	४	३	२	१	१
	एकूण पदे		१,१०४	१३२	७८	५३	२९	१४	१४

NOTARY OF INDIA

पक्ष-०६९३[क्री]-९३

परिशिष्ट - ब

नागरी गुन्हयाच्या नोंदणी , तपास व खटला भरण्यकामी स्थापन करावयाच्या विशेष पोलीस स्टेशन यांचे आकृतीबंध

पोलीस स्टेशन - नमुना - १ (अ/ब/क वर्ग महानगरपालिका क्षेत्रासाठी)

अ.क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी (असुधारित)	पद संख्या
१	सहाय्यक पोलीस निरीक्षक	६५००-२००-१०५००	१
२	पोलीस उप निरीक्षक	५५००-१७५-९०००	१
३	सहाय्यक पोलीस उप निरीक्षक	४५००-१२५-७०००	२
४	पोलीस हवालदार (सशस्त्र)	४०००-१००-६०००	६
५	पोलीस शिपाई (सशस्त्र)	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०	१४
६	कनिष्ठ लिपिक	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०	२
७	वाहन चालक	४०००-१००-६०००	२
		एकूण	२८

पोलीस स्टेशन - नमुना - २ (ड वर्ग महानगरपालिका क्षेत्रासाठी)

अ.क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी (असुधारित)	पद संख्या
१	सहाय्यक पोलीस निरीक्षक	६५००-२००-१०५००	१
२	पोलीस उप निरीक्षक	५५००-१७५-९०००	१
३	सहाय्यक पोलीस उप निरीक्षक	४५००-१२५-७०००	१
४	पोलीस हवालदार (सशस्त्र)	४०००-१००-६०००	४
५	पोलीस शिपाई (सशस्त्र)	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०	८
६	कनिष्ठ लिपिक	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०	१
७	वाहन चालक	४०००-१००-६०००	१
		एकूण	१७

पव-०९६३[बी][६००-३-२००१]-३.

परिशिष्ट - क

नागरी गुन्ह्यांसाठी स्थापन करावयाचे विशेष न्यायालय

विशेष न्यायालये - नमुना - १ (अ/ब/क वर्ग महानगरपालिका क्षेत्रासाठी)

अ.क्र.	पदनाम	पदसंख्या	वेतनश्रेणी (असुधारित)
१	अतिरिक्त जिल्हा व सत्र न्यायाधिश	१	१६७५०-४००-१९१५०-४५०-२०५००
२	अधिक्षक	१	५५००-१७५-९०००
३	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	१	६५००-२००-१०५००
४	वरिष्ठ लिपीक	४	४०००-१००-६०००
५	कनिष्ठ लिपीक	९	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०
६	बेलिफ	३	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०
७	पुस्तक बांधणीकार	१	२७५०-७०-३८००-७५-४४००
८	शिपाई	२	२५५०-५५-२६६०-६०-३२००
९	पहारेकरी	१	२५५०-५५-२६६०-६०-३२००
१०	सफाई कामगार	१	२५५०-५५-२६६०-६०-३२००
११	वाहन चालक (New item)	१	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०
	एकूण	२५	

न्यायालये - नमुना - २ (ड वर्ग महानगरपालिका क्षेत्रासाठी)

अ.क्र.	पदनाम	पदसंख्या	वेतनश्रेणी (असुधारित)
१	सह दिवाणी व फौजदारी न्यायाधीश (व.स्त.)	१	१२८५०-३००-१३१५०-४००-१७५५०
२	सहाय्यक अधिक्षक	१	५०००-१५०-८०००
३	लघुलेखक (नि.श्रे)	१	५५००-१७५-९०००
४	वरिष्ठ लिपीक	१	४०००-१००-६०००
५	कनिष्ठ लिपीक	२	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०
६	बेलिफ	१	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०
७	शिपाई	२	२५५०-५५-२६६०-६०-३२००
	एकूण	९	

NOTARY
Name: Bidhu Panickar
Maharashtra
Regn. No. 10324
GOVT. OF INDIA

Exhibit R-2

NOTARY GOVT. OF INDIA

२०७

महाराष्ट्र प्रादेशिक नगर रचना अधिनियम (MRTP) कायद्यांर्गत अनधिकृत बांधकामांविरुध्द कारवाई करणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन परिपत्रक क्र.संकीर्ण-२०१८/प्र.क्र.५१०/ नवि-२०
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक:- ३ मे, २०१८.

वाचा:- शासन निर्णय क्र.कडोंमपा-१००६/प्र.क्र.१९२/२००६, नवि-२६, दिनांक ०२ मार्च, २००९.

शासन परिपत्रक:-

राज्यातील नागरी क्षेत्रात अनधिकृत इमारती बांधकामाची समस्या दिवसेंदिवस गंभीर होत असल्याचे दिसते. विकासकाकडून नियमबाह्य / पुरेश्या परवानग्या प्राप्त न करताच बांधकाम करण्यात येते व तद्नंतर अशा सदनिका, मालमत्ता विक्री करण्यात येतात अशा व्यवहाराची नोंदणी संबंधित दुय्यम निबंधक यांचेकडे करण्यात येते. परंतु, जेंव्हा उक्त बांधकाम अनधिकृत असल्याचे लक्षात येते, तेव्हा नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था / नियोजन प्राधिकरणाकडून निष्कासनाची कार्यवाही करण्यात आल्यास निष्पाप गाळेधारक किंवा सदनिका धारक यांना निष्कासनाच्या कार्यवाहीला सामोरे जावे लागते. वास्तविक बहुतांश गाळे धारक व सदनिका धारकांची ते राहत असलेली इमारत अनधिकृत असल्याची माहिती नसते. यामुळे गाळेधारक व सदनिका धारकांची फसवणूक होते. या बाबी टाळण्यासाठी संदर्भिय शासन निर्णय दिनांक ०२ मार्च, २००९ अन्वये सूचना दिलेल्या आहेत.

२. वरील बाबी टाळण्याच्या दृष्टिने सुस्पष्ट सूचना देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. महाराष्ट्रातील नगर विकास विभागांतर्गत सर्व नियोजन प्राधिकरणांनी महाराष्ट्र प्रादेशिक नगर रचना अधिनियम, १९६६ कायद्यांर्गत अनधिकृत बांधकामांविरुध्द कारवाई करणेबाबत यापुर्वी देण्यात आलेल्या सूचनांबरोबरच खालील कार्यपध्दतीचा अवलंब करण्यात यावा.

१. अनधिकृत बांधकामांबाबत महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम कलम २६०,२६७ व २६७ (अ) तसेच महाराष्ट्र प्रादेशिक नगररचना अधिनियम, १९६६ मधील कलम ५२, ५३ व ५४ तसेच इतर अनुषंगिक कलमांनुसार कारवाई करण्यात यावी.

२. सर्व संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था / नियोजन प्राधिकरणे यांनी प्रभागनिहाय अधिकृत व अनधिकृत बांधकामाची यादी सर्वे नं. व विकासकांच्या नावासह स्वतंत्ररित्या त्यांच्या संकेतस्थळावर तसेच वर्तमानपत्रात प्रसिध्द करावी.

३. बांधकाम निष्कासीत करण्याची नोटीस देतानांच महानगरपालिकेने संबंधित दिवाणी न्यायालयामध्ये Caveat दाखल करण्याच्या सूचना द्याव्यात, जेणेकरुन संबंधित न्यायालयाचा Ex-Parte स्थगिती आदेश देता येणार नाही.

NOTARY
Name: Bithu Panicker
Area: Wadala (E) Maharashtra
Regn. No. 10324
GOVT. OF INDIA

४. त्या त्या नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था / नियोजन प्राधिकरण क्षेत्रातील अनधिकृत इमारतींची / बांधकामाची यादी संबंधित दुय्यम निबंधकाकडे सादर करुन, त्यांना सदर इमारतीतील सदनिकांबाबत खरेदी व्यवहार नोंदवू नयेत अशा सूचना संबंधित नियोजन प्राधिकरणांनी द्याव्यात.

५. ज्या प्रकरणांमध्ये स्थगिती आदेश आहेत अशा प्रकरणांमध्ये संबंधित न्यायालयांना इमारत अनधिकृत असणे, यामुळे ग्राहकांची फसवणूक होणे, या बाबी निदर्शनास आणून स्थगिती उठविण्याकरीता न्यायालयास विनंती करण्याच्या सूचना देण्यात येत आहेत त्यानुसार कार्यवाही करण्याची जबाबदारी सर्व संबंधित अधिकारी / कर्मचारी यांची राहील.

६. ज्या पदनिर्देशित अधिकाऱ्यांच्या क्षेत्रात अनधिकृत बांधकामे आहेत, अशा अधिकाऱ्यांवर दिनांक ०२.०३.२००९ च्या शासन निर्णयातील सूचनांनुसार कारवाई करण्यात यावी.

३. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१८०५०४१४२४१२९९२५ असा आहे. हे शासन परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने स्वाक्षाकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

Digitally signed by Shankar Trambak Jadhav
Date: 2018.05.04 14:28:12 +05'30'

(शंकर जाधव)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

१) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२) मा. सभापती, महाराष्ट्र विधान परिषद यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
३) मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधान सभा यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
४) मा. राज्यमंत्री (नगर विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५) प्रधान सचिव-१/२ नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६) आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, मुंबई.
७) व्यवस्थापकीय संचालक, सिडको, नवी मुंबई.
८) आयुक्त, सर्व महानगरपालिका
९) विभागीय आयुक्त, प्रशासकीय विभाग, सर्व.
१०) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, पुणे महानगर प्रादेशिक विकास यंत्रणा, पुणे.
११) आयुक्त तथा संचालक, नगर परिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई.
१२) सभापती, नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर.
१३) मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा / नगर पंचायत सर्व.

राज्यातील नागरी भागात
अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण
नियंत्रण व निर्मूलनासाठी उपाययोजना.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्र. कर्डोमपा-१००६/प्र.क्र.१९२/२००६/नवि-२८
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांकः- ०२ मार्च, २००९.

प्रस्तावनाः-

राज्यात नागरीकरण वेगाने होत असतांना, शहरांमध्ये अनधिकृत बांधकाम व अतिक्रमणाची समस्या दिवसेंदिवस गंभीर होत असल्याचे दिसून येत आहे. यासंदर्भात शासनाने किंवा संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थांनीं वेळोवेळी केलेल्या उपाययोजना पुरेशा परिणामकारक नसल्याचे अनुभवास येत असल्याने नागरी भागातील अनधिकृत बांधकाम /अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलनासाठी सर्वंकष योजना आखण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णयः-

राज्याच्या नागरी भागात अनधिकृत बांधकाम व अतिक्रमण नियंत्रण/निर्मूलनासाठी खालीलप्रमाणे उपाययोजना अंमलात आणण्याचा शासनाने निर्णय घेतलेला आहे.

(I) संरचनात्मक सुधारणा

(१) स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलनासाठी समर्पित, सक्षम यंत्रणा निर्माण करणे :-

(अ) अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलन पथकः-

(i) सर्व महानगरपालिकांमध्ये मुख्यालय स्तरावर तसेच प्रत्येक प्रभाग स्तरावर **अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलन पथके** निर्माण करण्यात यावीत.

मुख्यालय स्तरावरील सदर अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलन पथक उपआयुक्त दर्जाच्या अधिकाऱ्याच्या नेतृत्वाखाली कार्यरत राहील. तसेच प्रभाग स्तरावरील पथक सहायक आयुक्त/प्रभाग अधिकारी यांच्या नेतृत्वाखाली कार्यरत राहील. या अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलन पथकांना आवश्यक कर्मचारीवृंद व यंत्रसामुग्री (उदा. ट्रक, डंपर, जे.सी.बी. इ.) उपलब्ध करुन देण्यात यावी.

जेव्हा मोठ्या प्रमाणावर अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण निष्कासनाची कामगिरी हाती घ्यावयाची असेल तेव्हा मुख्यालयातील पथक प्रभाग स्तरावरील पथकास मदत करेल. मुख्यालयीन पथकाचे प्रमुख असलेले उपायुक्त यांना आजूबाजूच्या प्रभागातील मनुष्यबळ व यंत्रणाही या कामासाठी जुंपण्याचे (Pooling of the machinery & manpower) अधिकार राहतील.

कृ.मा.प.

(II) नगरपालिकांमध्ये प्रभाग कार्यालये नसल्याने फक्त मुख्यालय स्तरावर मुख्याधिकारी यांच्या नियंत्रणाखाली 'अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलन पथक' निर्माण करण्यात यावे व या पथकास आवश्यक कर्मचारीवृंद व यंत्रसामुग्री (उदा. ट्रक, डंपर, जे.सी.बी. इ.) उपलब्ध करुन देण्यात यावी.

(ब) <u>नागरी पोलीसः-</u> राज्यातील महानगरपालिका / नगरपालिका कायद्यांतर्गत व महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, १९६६ अंतर्गत अनधिकृत बांधकामे, अतिक्रमणे इत्यादी गुन्हयांसाठी संबंधित महानगरपालिका / नगरपालिका स्तरावर **नागरी पोलीस यंत्रणा** उभी करण्याकरीता संबंधित महानगरपालिका / नगरपालिका यांच्याकडून नागरी पोलिसांची आवश्यक पदे त्यांच्या आस्थापनेवर निर्माण करुन अशा नागरी पोलीसांचा पूर्ण खर्च स्थायीरित्या उचलण्याची जबाबदारी स्वीकारण्यासंबंधी ठराव प्राप्त झाल्यास तेवढीच पोलीस कर्मचाऱ्यांची पदे गृह विभागांतर्गत निर्माण करण्यात येतील व त्यावर पोलीसांच्या नियुक्त्या करुन नियमित पोलीसांना **प्रतिनियुक्तीवर "नागरी पोलीस" म्हणून संबंधित** महानगरपालिकेत/ नगरपालिकेत **नियुक्त** करण्यात येईल. सदर नागरी पोलीसांना **मुंबई** पोलीस अधिनियम, **१९५१ मधील कलम २१ च्या** तरतुदीनुसार देखील **प्राधिकृत करण्यात येईल,** जेणेकरुन ते महानगरपालिका/नगरपालिका कायद्याखालील किंवा महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, १९६६ खालील गुन्हयांची दखल घेऊन त्यासंदर्भात कार्यवाही करताना नियमित पोलीसांसारखे कर्तव्यही बजावू शकतील. सदर **"नागरी पोलीस"** संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली काम करतील. त्यांचे वेतन व भत्ते, रजा/निवृत्ती अंशदान इ. संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेकडून अदा करण्यात येतील.

नागरी पोलीसांची पदे निर्माण करण्यासंबंधी महानगरपालिका/ नगरपालिकेकडून ठराव प्राप्त झाल्यानंतर नगर विकास विभागामार्फत आवश्यक प्रस्ताव गृह विभागाकडे सादर केला जाईल व त्यानुसार संबंधित जिल्ह्याच्या पोलीस अधीक्षक किंवा पोलीस आयुक्तांच्या आस्थापनेवर आवश्यक संख्येत पोलीसांची पदे निर्माण करणे, त्याकरीता पदनिर्मिती, पदभरती, महानगरपालिका/नगरपरिषदांमध्ये नागरी पोलीस म्हणून काम करण्यासाठी पोलीसांच्या सेवा प्रतिनियुक्तीने उपलब्ध करुन देणे इ. कार्यवाही गृह विभागाकडून करण्यात येईल.

नागरी पोलीसांना नागरी गुन्ह्यांविषयी सविस्तर माहिती व्हावी याकरीता त्यांच्यासाठी महानगरपालिका/नगरपालिका अधिनियम व महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियमामधील ठळक तरतूदीविषयी प्रशिक्षण सत्रे आयोजित करण्यात यावीत.

नागरी पोलीसांची योजना महानगरपालिकांकरिता अनिवार्य व नगरपालिकांकरिता ऐच्छिक राहील.

(२) <u>नागरी गुन्ह्यांसाठी स्वतंत्र विशेष पोलीस ठाणेः-</u>

अनधिकृत बांधकाम / अतिक्रमणासारखे नागरी गुन्हे नोंदविण्यासाठी व त्यांचा तपास करुन न्यायालयात दोषारोपपत्र दाखल करण्यासाठी **स्वतंत्र विशेष पोलीस ठाणे** स्थापन करण्याविषयी संबंधित महानगरपालिका यांच्याकडून त्यासंबंधी पूर्ण खर्च स्थायीरित्या उचलण्याची जबाबदारी स्वीकारण्यासंबंधी ठराव प्राप्त झाल्यास एक किंवा आवश्यकतेनुसार जास्त विशेष पोलीस ठाणी शासनाकडून संबंधित महानगरपालिका क्षेत्रात निर्माण करण्यात येतील. असे विशेष पोलीस ठाणे संबंधित शहराच्या पोलीस आयुक्त किंवा यथास्थिती संबंधित जिल्ह्याच्या पोलीस अधिक्षकाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली कार्यरत राहील. मात्र या संबंधीचा संपूर्ण आवर्ती व अनावर्ती खर्च संबंधित महानगरपालिकेकडून देय राहील. अशा स्वतंत्र विशेष पोलीस ठाण्यांसाठी येणाऱ्या संपूर्ण आवर्ती/अनावर्ती खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसाठी महानगरपालिकांनी त्यांच्या अर्थसंकल्पात स्वतंत्र

लेखाशीर्षाखाली अर्थसंकल्पीय तरतूद करुन शासनाच्या निर्देशानुसार शासकीय तिजोरीत आवश्यक रकमेचा भरणा करणे आवश्यक राहील.

विशेष पोलीस ठाणे स्थापन करण्यासंबंधी महानगरपालिकेकडून ठराव प्राप्त झाल्यानंतर नगर विकास विभागामार्फत आवश्यक प्रस्ताव गृह विभागाकडे सादर केला जाईल व त्यानुसार संबंधित जिल्ह्याच्या पोलीस अधीक्षक किंवा पोलीस आयुक्तांच्या कार्यक्षेत्रात फक्त नागरी गुन्ह्यांसाठी विशेष पोलीस ठाणे निर्माण करणे, त्याकरीता पोलीसांची पदनिर्मिती, पदभरती इ. कार्यवाही गृह विभागाकडून करण्यात येईल.

(३) नागरी गुन्ह्यांसाठी स्वतंत्र न्याययंत्रणा:-

नागरी गुन्हयांच्या न्यायप्रविष्ट प्रकरणी न्यायदानाची कार्यवाही त्वरित व्हावी यासाठी महानगरपालिकेच्या क्षेत्रात विशेष न्यायालय स्थापन करण्याविषयी संबंधित महानगरपालिका यांच्याकडून यासंबंधी पूर्ण खर्च स्थायीरित्या उचलण्याची जबाबदारी स्वीकारण्यासंबंधी ठराव प्राप्त झाल्यास विधी व न्याय विभागामार्फत मा.उच्च न्यायालयाच्या मंजूरीने महानगरपालिका/ नगरपालिका कायद्याखालील किंवा महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, १९६६ खालील गुन्हयांकरिता संबंधित महानगरपालिकेच्या क्षेत्रात स्वतंत्र विशेष न्यायालय निर्माण करण्यात येईल.

अशा विशेष न्यायालयांसाठी येणाऱ्या संपूर्ण आवर्ती/अनावर्ती खर्चाच्या प्रतिपूर्तीसाठी महानगरपालिकांनी त्यांच्या अर्थसंकल्पात स्वतंत्र लेखाशीर्षाखाली अर्थसंकल्पीय तरतूद करुन शासनाच्या निर्देशानुसार शासकीय तिजोरीत आवश्यक रकमेचा भरणा करणे आवश्यक राहील.

महानगरपालिका/नगरपालिका कायद्याखालील किंवा महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, १९६६ खालील गुन्ह्यांसाठी स्वतंत्र विशेष न्यायालये स्थापन करण्याबाबत महानगरपालिकेकडून ठराव प्राप्त झाल्यानंतर नगर विकास विभागामार्फत आवश्यक प्रस्ताव विधी व न्याय विभागाकडे सादर केला जाईल व मा.उच्च न्यायालयाच्या मान्यतेने पुढील कार्यवाही विधी व न्याय विभागाकडून करण्यात येईल.

विशेष पोलीस ठाणे व विशेष न्यायालयांची स्थापना करण्यासाठी ठराव करुन नगरपालिकांनी देखील मागणी केल्यास व खर्चाची स्थायीरित्या जबाबदारी स्वीकारल्यास त्यांच्यासाठीही विशेष पोलीस ठाणे व विशेष न्यायालये भविष्यकाळात निर्माण करण्यात येतील.

वरीलप्रमाणे नागरी पोलीस, विशेष पोलीस स्टेशन व विशेष न्यायालये अशी सर्व यंत्रणा संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेने ठराव करुन मागणी केल्यास व खर्चाची जबाबदारी स्थायीरित्या स्वीकारल्यास, निर्माण करण्यात येणार असल्याने यासाठी आस्थापना खर्चाची विहीत करण्यात आलेली मर्यादा शिथील करण्यात येईल.

(II) क्षेत्रीय पातळीवर अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमणासंदर्भात करावयाच्या कार्यवाहीविषयी जबाबदारी आणि कार्यपद्धती यांची सुस्पष्ट मांडणी :-

महानगरपालिका/नगरपालिका क्षेत्रात होणारे अतिक्रमण व अनधिकृत बांधकामास आळा घालण्याच्या दृष्टीने पुढीलप्रमाणे कार्यपद्धती व जबाबदारी विहित करण्यात येत आहे :-

१) महानगरपालिकेअंतर्गत प्रत्येक प्रभागात होणाऱ्या अतिक्रमण व अनधिकृत बांधकामावर कार्यवाही करण्याची व्यक्तिशः जबाबदारी संबंधित सहायक आयुक्त/प्रभाग अधिकारी यांची राहील. नगरपरिषदेमध्ये अतिक्रमण व अनधिकृत बांधकामावर कार्यवाही करण्याची व्यक्तिशः जबाबदारी मुख्याधिकारी यांची राहील.

२) (अ) या कामासाठी संबंधित सहायक आयुक्त/प्रभाग अधिकारी यांनी महानगरपालिका आयुक्तांच्या मान्यतेने त्यांच्या प्रभागाची त्याचप्रमाणे मुख्याधिकाऱ्यांनी शहराची **बिटनिहाय विभागणी** करुन प्रत्येक बीटमध्ये सुयोग्य कर्मचाऱ्याची बीट निरिक्षक व बीट मुकादम म्हणून नियुक्ती करावी. कोणत्याही बीटमध्ये अनधिकृत बांधकाम, अतिक्रमण, अनधिकृत फेरीवाले इ. नागरी गुन्हे घडू नयेत, यादृष्टीने संबंधित बीट निरिक्षक व बीट मुकादम यांच्याकडे गस्त घालण्याचे काम सोपविण्यात यावे. त्याकरीता शक्य असल्यास त्यांना मोटर सायकल तसेच डिजिटल कॅमेरे उपलब्ध करुन द्यावे. बीट निरीक्षकाने बीटमध्ये चालू असलेल्या बांधकाम परवानगीचे कागदपत्र, होर्डिंग्ज लावण्यासाठी परवानगी, फेरीवाला अनुज्ञप्ती किंवा नोंदणीपत्र इ. ची तपासणी करुन आवश्यक परवानगी नसेल अशी प्रकरणे संबंधित प्रभाग अधिकाऱ्याच्या किंवा यथास्थिती मुख्याधिकाऱ्याच्या लेखी निदर्शनास आणावीत. प्रभाग अधिकाऱ्याने किंवा यथास्थिती मुख्याधिकाऱ्याने उपलब्ध अभिलेखांची तपासणी करुन जर ते समाधानकारक आढळले नाहीत तर नियमानुसार संबंधितांना नोटीस द्यावी व संबंधित व्यक्ती नोटीस कालावधीत आवश्यक कागदपत्रे सादर करु न शकल्यास त्या गुन्ह्याबाबत पुढील आवश्यक कारवाई (निष्कासन, एफ.आय.आर. दाखल करणे इ.) नियमानुसार करावी.

(ब) महानगरपालिकेत प्रभाग स्तरावर व नगरपालिकेत मुख्यालय स्तरावर बीटनिहाय नोंदवही ठेवण्यात यावी आणि बीट निरिक्षक/मुकादम यांनी या नोंदवहीमध्ये त्यांच्या बीटमधील अतिक्रमण/अनधिकृत बांधकाम इ. नागरी गुन्ह्याशी संबंधीत घटनांची नोंद घ्यावी. तसे न केल्यास संबंधित बीट निरिक्षकास जबाबदार धरण्यात यावे. तसेच बीटमध्ये अतिक्रमण/अनधिकृत बांधकामाची एकही घटना निदर्शनास न आल्यास त्याचीही सुस्पष्ट नोंद बीट रजिस्टरमध्ये करण्याची जबाबदारी बीट निरिक्षक/बीट मुकादमाची राहील.

(क) बीट निरिक्षक व बीट मुकादम यांनी बीट नोंदवहीत नोंद केल्यानंतर संबंधीत घटनेची शहानिशा करण्यासाठी प्रभाग अधिकाऱ्यांनी किंवा यथास्थिती मुख्याधिकाऱ्यांनी एका अधिकाऱ्याची नियुक्ती करावी. सदर अधिकाऱ्यांनी त्याचा अहवाल प्रभाग अधिकाऱ्यांना किंवा यथास्थिती मुख्याधिकाऱ्यांना अविलंब सादर करावा व प्रभाग अधिकारी/मुख्याधिकारी यांनी त्याआधारे नियमानुसार पुढील आवश्यक ती कार्यवाही करावी.

(ड) महानगरपालिकांच्या बाबतीत प्रभाग स्तरावरील सहायक आयुक्त/प्रभाग अधिकारी यांच्या नियंत्रणाखालील पथकाने अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण निर्मूलनाबाबत प्रभाग स्तरावर करण्यात आलेल्या निष्कासन कारवाईचा दैनंदिन अहवाल अतिरिक्त/उपआयुक्त (मुख्यालय)(अनधिकृत बांधकाम विभाग) यांच्याकडे सादर करावा. अतिरिक्त/उपआयुक्त (मुख्यालय) यांनी शहरात करण्यात आलेल्या कारवाईचा दैनंदिन आढावा घेऊन तो आयुक्तांना सादर करावा.

(इ) नगरपरिषदांमधील अतिक्रमण निर्मूलन व अनधिकृत बांधकाम नियंत्रण पथकाने शहरातील अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमणासंदर्भात केलेल्या कारवाईचा दैनंदिन आढावा मुख्याधिकाऱ्यांनी घ्यावा.

३) अनधिकृत बांधकामावर प्रभावी नियंत्रण ठेवण्यासाठी अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलन पथक व महानगरपालिकेचा/नगरपालिकेचा नगररचना विभाग यांच्यात अधिक समन्वयाची आवश्यकता असल्याने त्याकरीता आयुक्तांनी/मुख्याधिकाऱ्यांनी आवश्यक उपाययोजना कराव्यात. एखाद्या नियोजन प्राधिकरणाच्या नगररचना विभागाने एखाद्या बांधकामास बांधकाम परवानगी दिल्यानंतर त्यांची माहिती क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना/बीट कर्मचाऱ्यांना त्वरीत देण्यात येईल, अशी व्यवस्था करण्यात येईल.

५

४) महानगरपालिका/नगरपालिका क्षेत्रात सुरु असलेली सर्व नविन बांधकामे मंजूर आराखड्यानुसारच होत आहेत किंवा कसे यांची पहाणी प्रभाग स्तरावरील किंवा यथास्थिती मुख्यालय स्तरावरील पथकाने नियमितरित्या करावी व मंजूर आराखड्याशिवाय बांधकाम सुरु असल्याचे आढळल्यास नियमानुसार कारवाई करावी.

५) आपापल्या कार्यक्षेत्रामध्ये निदर्शनास आलेल्या/आणण्यात आलेल्या अतिक्रमण/अनधिकृत बांधकाम/अनधिकृत फेरीवाले/अनधिकृत जाहिरात फलक इत्यादी नागरी गुन्ह्यांबाबत विहित मुदतीत नोटीस न दिल्यास व पुढील कारवाई न केल्यास संबंधित अधिकाऱ्यास/कर्मचाऱ्यास व्यक्तिशः जबाबदार धरुन त्याच्या विरुद्ध कारवाई करण्यात येईल, याची सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

६) प्रभाग अधिकाऱ्याने किंवा यथास्थिती मुख्याधिकाऱ्याने दिलेल्या नोटीशीस त्यांच्या सक्षम वरिष्ठ प्राधिकाऱ्यानी किंवा न्यायालयाने स्थगिती दिली नसल्यास विहित मुदतीनंतर नोटीशीप्रमाणे पुढील कारवाई निश्चितपणे करणे आवश्यक राहील. तसे न केल्यास संबंधितांना व्यक्तिशः जबाबदार धरुन त्याच्या विरुद्ध कारवाई करण्यात येईल, याचीही सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(मनु कुमार श्रीवास्तव)
सचिव (२), नगर विकास विभाग

प्रति,
१) मा.मुख्य सचिव,
२) अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३) प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४) प्रधान सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५) प्रधान सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
६) आयुक्त, सर्व महानगरपालिका.
७) संचालक, नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई.
८) मुख्याधिकारी, सर्व नगरपरिषदा.
९) नगर विकास विभागातील सर्व सह सचिव/उप सचिव
१०) नगर विकास विभागातील सर्व कार्यासने.
११) निवडनस्ती.

एच-०९६३[६००-६-२००९]-३[ए].

महाराष्ट्र शासन

क्रमांकः- कडोंमपा-१००६/प्र.क्र.१९२/२००६/नवि-२८
नगर विकास विभाग,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांकः- ०२/०३/२००९.

प्रति,

१) आयुक्त,
सर्व महानगरपालिका.

२) संचालक,
नगरपालिका प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई.

विषयः- राज्यातील नागरी भागातील अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्र व निर्मूलनासाठी उपाययोजना.

संदर्भः- शासन निर्णय क्र.कडोंमपा-१००६/प्र.क्र.१९२/२००६/नवि-२८, दि.२ मार्च, २००९.

महोदय,

राज्यातील नागरी भागातील अनधिकृत बांधकाम/अतिक्रमण नियंत्रण व निर्मूलनासाठी विविध उपाययोजनांची अंमलबजावणी करण्याबाबत संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत.

०२. त्यानुसार नागरी पोलीसांची योजना महानगरपालिकांकरिता अनिवार्य व नगरपालिकांकरिता ऐच्छिक करण्यत आली आहे नागरी पोलीस यंत्रणा उभी करण्यासाठी संबंधित महानगरपालिका/नगरपालिकांकडून स्थायीरित्या पूर्ण खर्च उचलण्याची जबाबदारी स्विकारण्यासंबंधी ठराव नगर विकास विभागाकडे प्राप्त झाल्यानंतर आवश्यक ती पदे निर्माण करण्यासाठी प्रस्ताव गृह विभागाकडे सादर केला जाईल. तसेच विशेष पोलीस ठाणे स्थापन करण्यासंबंधी महानगरपालिकेकडून ठराव प्राप्त झाल्यानंतर नगर विकास विभागामार्फत आवश्यक प्रस्ताव गृह विभागाकडे सादर करण्यात येईल.

०३. विशेष न्यायालये स्थापन करण्यासाठी संबंधित महानगरपालिका/नगरपालिकांकडून स्थायीरित्या पूर्ण खर्च उचलण्याची जबाबदारी स्विकारण्यासंबंधी ठराव नगर विकास विभागाकडे प्राप्त झाल्यानंतर मा.उच्च न्यायालयाच्या मान्यतेने विशेष न्यायालय स्थापन करण्यांसाठी पुढील कार्यवाही करण्यासाठी प्रस्ताव विधी व न्याय विभागाकडे सादर केला जाईल.

नागरी पोलीस, विशेष पोलीस ठाणे व विशेष न्यायालयांसाठी प्रस्ताव तयार करताना विविध वर्गाच्या महानगरपालिका/नगरपालिका (विवरणपत्र - अ, ब, क) मध्ये दर्शविलेल्या संभाव्य आकृतीबंधाचा विचार करु शकतील.

आपला,

सही /-
(संजू क. गुप्ते)
कक्ष अधिकारी, नगर विकास विभाग

रोटा/एच-०९६३[बी][६००-६-२००९]-१

परिशिष्ट अ

अतिक्रमण निर्मूलन व अनधिकृत बांधकाम नियंत्रण इ.साठी महानगरपालिका/नगरपालिका स्तरावर प्रस्तावित नागरी पोलीस यंत्रणेसाठी आकृतीबंध

			महानगरपालिका				नगरपालिका		
अ.क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी (असुधारित)	अ	ब	क	ड	अ	ब	क
१	अतिरिक्त पोलीस आयुक्त	१६४००-४५०-२००००	१	०	०	०	०	०	०
२	पोलीस उपायुक्त/अतिरिक्त पोलीस अधिक्षक	१००००-३२५-१५२००	१	१	०	०	०	०	०
३	सहा.पोलीस आयुक्त/ पोलीस उपअधिक्षक	८०००-२७५-१३५००	३	२	१	१	०	०	०
४	पोलीस निरीक्षक	७४५०-२२५-११५००	३	३	१	१	१	०	०
५	सहा. पोलीस निरिक्षक	६५००-२००-१०५००	०	०	०	०	२	१	१
६	पोलीस उपनिरिक्षक	५५००-१७५-९०००	६०	१०	६	४	२	१	१
७	सहा.पोलीस उपनिरीक्षक	४५००-१२५-७०००	९६	०	०	०	०	०	०
८	पोलीस हवालदार	४०००-१००-६०००	१५०	१०	६	४	२	१	१
९	सशस्त्र पोलीस शिपाई	३०५०-७५-४५९०	३९०	६०	३६	२४	१२	६	६
१०	महिला पोलीस शिपाई	३०५०-७५-४५९०	३९०	४०	२४	१६	८	४	४
११	पोलीस नाईक / वाहन चालक	४०००-१००-६०००	१०	६	४	३	२	१	१
	एकूण पदे		१,१०४	१३२	७८	५३	२९	१४	१४

परिशिष्ट - ब

नागरी गुन्हयाच्या नोंदणी , तपास व खटला भरण्याकामी स्थापन करावयाच्या विशेष पोलीस स्टेशन यांचे आकृतीबंध

पोलीस स्टेशन - नमुना - १ (अ/ब/क वर्ग महानगरपालिका क्षेत्रासाठी)

अ.क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी (असुधारित)	पद संख्या
१	सहाय्यक पोलीस निरीक्षक	६५००-२००-१०५००	१
२	पोलीस उप निरीक्षक	५५००-१७५-९०००	१
३	सहाय्यक पोलीस उप निरीक्षक	४५००-१२५-७०००	२
४	पोलीस हवालदार (सशस्त्र)	४०००-१००-६०००	६
५	पोलीस शिपाई (सशस्त्र)	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०	१४
६	कनिष्ठ लिपिक	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०	२
७	वाहन चालक	४०००-१००-६०००	२
		एकूण	२८

पोलीस स्टेशन - नमुना - २ (ड वर्ग महानगरपालिका क्षेत्रासाठी)

अ.क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी (असुधारित)	पद संख्या
१	सहाय्यक पोलीस निरीक्षक	६५००-२००-१०५००	१
२	पोलीस उप निरीक्षक	५५००-१७५-९०००	१
३	सहाय्यक पोलीस उप निरीक्षक	४५००-१२५-७०००	१
४	पोलीस हवालदार (सशस्त्र)	४०००-१००-६०००	४
५	पोलीस शिपाई (सशस्त्र)	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०	८
६	कनिष्ठ लिपिक	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०	१
७	वाहन चालक	४०००-१००-६०००	१
		एकूण	१७

Construction statement lwn

पत्र-०९६३(बी)(६००-६-२००६)-३.

परिशिष्ट - क

नागरी गुन्ह्यांसाठी स्थापन करावयाचे विशेष न्यायालय

विशेष न्यायालये - नमुना - १ (अ/ब/क वर्ग महानगरपालिका क्षेत्रासाठी)

अ.क्र.	पदनाम	पदसंख्या	वेतनश्रेणी (असुधारित)
१	अतिरिक्त जिल्हा व सत्र न्यायाधिश	१	१६७५०-४००-१९१५०-४५०-२०५००
२	अधिक्षक	१	५५००-१७५-९०००
३	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	१	६५००-२००-१०५००
४	वरिष्ठ लिपीक	४	४०००-१००-६०००
५	कनिष्ठ लिपीक	९	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०
६	बेलिफ	३	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०
७	पुस्तक बांधणीकार	१	२७५०-७०-३८००-७५-४४००
८	शिपाई	२	२५५०-५५-२६६०-६०-३२००
९	पहारेकरी	१	२५५०-५५-२६६०-६०-३२००
१०	सफाई कामगार	१	२५५०-५५-२६६०-६०-३२००
११	वाहन चालक (New item)	१	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०
	एकूण	२५	

न्यायालये - नमुना - २ (ड वर्ग महानगरपालिका क्षेत्रासाठी)

अ.क्र.	पदनाम	पदसंख्या	वेतनश्रेणी (असुधारित)
१	सह दिवाणी व फौजदारी न्यायाधीश (व.स्त.)	१	१२८५०-३००-१३१५०-४००-१७५५०
२	सहाय्यक अधिक्षक	१	५०००-१५०-८०००
३	लघुलेखक (नि.श्रे)	१	५५००-१७५-९०००
४	वरिष्ठ लिपीक	१	४०००-१००-६०००
५	कनिष्ठ लिपीक	२	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०
६	बेलिफ	१	३०५०-७५-३९५०-८०-४५९०
७	शिपाई	२	२५५०-५५-२६६०-६०-३२००
	एकूण	९	

Measures to control and eradicate unauthorized construction /encroachment in urban areas of the State.

Government of Maharashtra
Urban Development Department
Government Resolution No. KDMC-1006/C. R. No. 192/2006/Navi-28
Ministry, Mumbai- 400 032
Dated:- 02nd March, 2009.

Introduction:-

While urbanization is taking place rapidly in the State, the problem of unauthorized construction and encroachment in the cities is becoming serious day by day. Since it is felt that the measures taken by the Government or the concerned local bodies from time to time in this regard are not sufficiently effective, the matter of formulating a comprehensive plan for the control and eradication of unauthorized construction/encroachment in urban areas was under the consideration of the Government.

Government Resolution:-

The Government has decided to implement the following measures for the control/elimination of unauthorized construction and encroachment in the urban areas of the State.

(I) Structural Reforms

(१) Creation of a dedicated, capable mechanism for control and eradication of unauthorized construction/encroachment in Urban Local Bodies-

a) Unauthorized Construction/Encroachment Control and Eradication Team:-

i. Unauthorized Construction/Encroachment Control and Eradication Teams should be formed at the headquarters level as well as at each ward level in all Municipal Corporations.

The said Unauthorized Construction/Encroachment Control and Eradication Team at the headquarters level will function under the leadership of an officer of the rank of Deputy Commissioner. Similarly, the team at the ward level will function under the leadership of an Assistant Commissioner/Ward Officer. These unauthorized construction encroachment control and eradication teams should be provided with necessary staff and machinery (e.g. trucks, dumpers, JCBs etc.).

When the task of removing unauthorized construction/encroachment on a large scale is to be undertaken, the team at the headquarters will assist the team at the ward level. The Deputy Commissioner, who is the head of the headquarters team, will have the power to pool the manpower and machinery of the surrounding wards for this work.

ii. Since there are no ward offices in the municipalities, an 'Unauthorized Construction/Encroachment Control and Eradication Team' should be formed under the control of the Chief Officer only at the headquarters level and the necessary staff and machinery (e.g. trucks, dumpers, JCB etc.) should be provided to this team.

b) Civil Police:- Under the Municipal Corporation/Municipality Act of the State and the Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966. In order to set up a civil police system at the relevant municipal corporation/municipality level for the crimes of unauthorized constructions, encroachments etc., if a resolution is received from the relevant municipal corporation/municipality to create the necessary posts of civil police at their establishment and accept the responsibility of permanently bearing the full cost of such civil police, the same number of police personnel posts will be created under the Home Department and after appointing policemen, regular policemen will be appointed as "Civil Police" in the concerned Municipal Corporation/Municipality on deputation. The said Civil Police shall also be authorized under the provisions of Section 21 of the Mumbai Police Act, 1951, so that they may also perform the duties of regular police while taking cognizance of offences under the Municipal Corporation/Municipal Act or under the Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966 and taking action in respect thereof. The said "Civil Police" will work under the administrative control of the concerned Urban Local Body. Their salary and allowances, leave/retirement contributions etc. will be paid by the concerned Urban Local Body.

After receiving the resolution from the Municipal Corporation/Municipality regarding creation of posts of Civil Police, the necessary proposal will be submitted to the Home Department through the Urban Development Department and accordingly, the Home Department will take action to create the required number of police posts at the establishment of the Superintendent of Police or Police Commissioner of the concerned district, create posts, recruit posts, provide police services on deputation to work as civil police in the Municipal Corporations/Municipal Councils, etc.

In order to provide detailed information to the civic police about civic crimes, training sessions should be organized for them on the highlighted provisions of the Municipal Corporation/Municipal Corporation Act and the Maharashtra Regional and Town Planning Act.

The civic police scheme will be mandatory for the Corporations and optional for the Municipalities.

(2) Separate Special Police Stations for Civil Crimes:-

If a resolution is received from the concerned Municipal Corporation to establish a separate special police station to register civil offences like unauthorized construction/encroachment and to investigate and file charge sheets in the court, accepting the responsibility of bearing the entire cost of establishment, one or more special police stations as required shall be established by the Government in the concerned Municipal Corporation area. Such special police stations shall function under the administrative control of the Police Commissioner of the concerned city or the Superintendent of Police of the concerned district, as the case may be. However, the entire recurring and non-recurring expenditure in this regard shall be borne by the concerned Municipal Corporation. For the reimbursement of the entire recurring and non-recurring expenditure incurred for such separate special police stations, the Municipal Corporations shall be required to make budgetary provision under separate heads of account in their budget and deposit the required amount in the Government treasury as per the directions of the Government.

After receiving the resolution from the Municipal Corporation regarding the establishment of a special police station, the necessary proposal will be submitted to the Home Department through the Urban Development Department and accordingly, the Home Department will take action to establish a special police station for civil crimes only within the jurisdiction of the Superintendent of Police or Police Commissioner of the concerned district, create police posts, recruit police personnel, etc.

(3) Independent judiciary for civil crimes:

In order to expedite the trial of civil offences, if a resolution is received from the concerned Municipal Corporation to establish a special court in the area of the Municipal Corporation and to accept the responsibility of permanently bearing the entire cost of this, a separate special court will be established in the area of the concerned Municipal Corporation for offences under the Municipal Corporation/Municipal Corporation Act or the Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966 with the approval of the Hon'ble High Court through the Law and Judiciary Department.

For reimbursement of the entire recurring/non-recurring expenses incurred for such special courts, the Municipal Corporations shall be required to make a budgetary provision under a separate account head in their budget and deposit the required amount in the Government treasury as per the instructions of the Government.

After receiving a resolution from the Municipal Corporation regarding the establishment of separate special courts for offences under the Municipal Corporation/Municipal Corporation Act or the Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966, the necessary proposal will be submitted to the Law and Judiciary Department through the Urban Development Department and further action will be taken by the Law and Judiciary Department with the approval of the Hon'ble High Court.

If municipalities also demand the establishment of special police stations and special courts by passing a resolution and accepting permanent responsibility for the expenses, special police stations and special courts will also be created for them in the future.

As mentioned above, all the systems like Civil Police, Special Police Stations and Special Courts will be created if the concerned Local Self Government Organization makes a resolution and demands it and permanently accepts the responsibility of the expenditure, therefore, the limit prescribed for establishment expenditure for this will be relaxed.

(II) Clear arrangement of responsibilities and procedures regarding action to be taken regarding unauthorized construction/encroachment at the regional level:-

With a view to curbing encroachment and unauthorized construction in the Municipal Corporation/Municipal area, the following procedures and responsibilities are prescribed:-

1) The concerned Assistant Commissioner/Ward Officer will be personally responsible for taking action on encroachment and unauthorized construction in each ward under the Municipal Corporation. The Chief Officer will be personally responsible for taking action on encroachment and unauthorized construction in the Municipal Council.
2) (a) For this purpose, the concerned Assistant Commissioner/Ward Officer, with the approval of the Municipal Commissioner, should divide their ward as well as the Chief Officer of the city bit-wise and appoint suitable personnel as Bit Inspector and Bit Mukadam in each bit. In order to prevent any civil crimes like unauthorized construction, encroachment, unauthorized hawkers etc. from happening in any bit, the concerned Bit Inspector and Bit Mukadam should be entrusted with the task of patrolling. If possible, they should be provided with motorbikes and digital cameras for this purpose. The Beat Inspector should examine the documents of construction permission, permission for setting up hoardings, hawker license or registration certificate etc. existing in the Beat and bring to the notice of the concerned Ward Officer or Chief Officer, as the case may be, in writing, the cases where the necessary permission is not available. The Ward Officer or the Chief Officer, as the case may be, should examine the available records and if they are not found satisfactory, then a notice should be issued to the concerned as per the rules and if the concerned person is unable to submit the necessary documents within the notice period, further necessary action (eviction, filing of FIR, etc.) regarding that crime should be taken as per the rules.

   (b) In the Municipal Corporation, a Bit-wise register should also be maintained at the ward level and in the Municipality at the headquarters level, and the Bit Inspector/Mukadam should record in this register the incidents related to civil offences such as encroachment/unauthorized construction etc. in their Bit. If this is not done, the concerned Bit Inspector should be held responsible. Also, if no incident of encroachment/unauthorized construction is noticed in the Bit, it will be the responsibility of the Bit Inspector/ Bit Mukadam to clearly record it in the Bit Register.

   (c) After the Bit Inspector and Bit Mukadam have made an entry in the Bit Register, the Ward Officer or, as the case may be, the Chief Officer should appoint an officer to investigate the incident. The said officer should submit his report to the Ward Officer or, as the case may be, the Chief Officer without delay and the Ward Officer/Chief Officer should take further necessary action as per the rules.

(d) In the case of Municipal Corporations, a team under the control of the Assistant Commissioner/Ward Officer at the ward level should submit a daily report of the eviction action taken at the ward level regarding the removal of unauthorized construction/encroachment to the Additional/Deputy Commissioner (Headquarters) (Unauthorized Construction Department). The Additional/Deputy Commissioner (Headquarters) should take a daily review of the action taken in the city and submit it to the Commissioner.

(e) The Chief Officer should conduct a daily review of the actions taken by the Encroachment Elimination and Unauthorized Construction Control Team in the Municipal Councils regarding unauthorized construction encroachments in the city.

3) Since there is a need for greater coordination between the Unauthorized Construction/Encroachment Control and Eradication Team and the Town Planning Department of the Municipal Corporation to maintain effective control over unauthorized construction, the Commissioner/Chief Officer should take necessary measures for that. Arrangements will be made to inform the Regional Officers/Bit staff immediately if the Town Planning Department of a Planning Authority grants a building permit to a construction.

4) All new constructions underway in the Municipal Corporation/Municipal area should be regularly monitored by a team at the ward level or, as the case may be, at the headquarters level to see whether they are being carried out as per the approved plan and if it is found that construction is underway without the approved plan, action should be taken as per the rules.

5) All concerned should take note that if notice is not given within the prescribed time and further action is not taken regarding civil offences like encroachment/unauthorized construction/unauthorized hawkers/unauthorized advertisement boards etc. noticed/brought to their notice within their respective jurisdiction, the concerned officer/employee will be held personally responsible and action will be taken against him.

6) If the notice issued by the Ward Officer or, as the case may be, the Chief Officer has not been stayed by his competent superior authority or the court, it will be necessary to take further action as per the notice after the prescribed period. Failure to do so will result in the concerned being held personally liable and action will be taken against them, all concerned should also take note.

By order of the Governor of Maharashtra and in the name of,

(Manu Kumar Srivastava)
Secretary (2), Urban Development Department

To,

1) Hon. Chief Secretary,
2) Additional Chief Secretary, Home Department, Mantralaya, Mumbai.
3) Principal Secretary, Law and Justice Department, Mantralaya, Mumbai.
4) Principal Secretary, Finance Department, Mantralaya, Mumbai.
5) Principal Secretary, Urban Development Department, Mantralaya, Mumbai.
6) Commissioner, All Municipal Corporations.
7) Director, Directorate of Municipal Council Administration, Worli, Mumbai.
8) Chief Officer, All Municipal Councils.
9) All Joint Secretaries/Deputy Secretaries in Urban Development Department
10) All offices in Urban Development Department.
11) Elections.

Government of Maharashtra

No.:- KDMC-1006/C R. No. 192/2006/Navi-28 Urban Development Department, Mantralaya, Mumbai- 400 032.
Date:- 02/03/2009.

To,

1) Commissioner, All Municipal Corporations.
2) Director, Directorate of Municipal Administration, Worli, Mumbai.

Subject:- Measures for control and eradication of unauthorized construction/encroachment in urban areas of the State.

Reference:- Government Decision No. KDMC-1006/C. R. No. 192 /2006/Navi-28, dated 2nd March, 2009.

Respected Sir,

Instructions have been issued under the referred Government Decision regarding the implementation of various measures for control and eradication of unauthorized construction/encroachment in urban areas of the State.

02. Accordingly, the scheme of urban police has been made mandatory for the Municipal Corporations and optional for the Municipalities. After the Urban Development Department receives the resolution from the concerned Municipal Corporation/Municipality to permanently bear the full cost of setting up the urban police system, a proposal will be submitted to the Home Department to create the necessary posts. Also, after receiving the resolution from the Municipal Corporation regarding the establishment of special police stations, the necessary proposal will be submitted to the Home Department through the Urban Development Department.

03. After the Urban Development Department receives the resolution from the concerned Municipal Corporation/Municipality to permanently bear the full cost of setting up special courts, the proposal will be submitted to the Law and Judiciary Department for further action to establish special courts with the approval of the Hon'ble High Court.

While preparing the proposal for urban police, special police stations and special courts, the possible structure shown in the various categories of Municipal Corporations/Municipalities (Proforma A, B, C) may be considered.

Yours,

Signed /-
(Sanju K. Gupte)
Cell Officer, Urban Development Department

Appendix A

Diagram for proposed Civil Police System at Municipal Corporation/Municipal level for eradication of encroachments and control of unauthorized construction etc.

Sr.no	Designation	Unrevised Pay Scale	Municipal Corporation				Municiple Councils		
			A	B	C	D	A	B	C
1	Additional Commissioner of Police	16400-450-20000	1	0	0	0	0	0	0
2	Deputy Commissioner / Additional superintendent of Police	10000-325-15200	1	1	0	0	0	0	0
3	Assistant Commissioner of Police/ deputy superintendent of police	8000-275-13500	3	2	1	1	0	0	0
4	Police Inspector	7450-225-11500	3	3	1	1	1	0	0
5	Assistant Police Inspector	6500-200-10500	0	0	0	0	2	1	1
6	Police sub Inspector	5500-175-9000	60	10	6	4	2	1	1
7	Assistant Police sub Inspector	4500-125-7000	96	0	0	0	0	0	0
8	Police Head Constable	4000-100-6000	150	10	6	4	2	1	1
9	Armed Police Constable	3050-75-4590	390	60	36	24	12	6	6
10	Lady Police Constable	3050-75-4590	390	40	24	16	8	4	4
11	Police Naik /Driver	4000-100-6000	10	6	4	3	2	1	1
	total		1104	132	78	53	29	14	14

Appendix B

Diagram of Special Police Stations to be established for registration, investigation and prosecution of civil offences

Police Station Model - 1 (for A/B/C Class Municipal Corporation Areas)

Sr.no	Designation	Unrevised Pay Scale	No.of Post
1	Assistant Police Inspector	6500-200-10500	1
2	Police sub Inspector	5500-175-9000	1
3	Assistant Police sub Inspector	4500-125-7000	2
4	Armed Police Head Constable	4000-100-6000	6
5	Armed Police Constable	3050-75-3950-80-4590	14
6	Junior Clerk	3050-75-3950-80-4590	2
7	Driver	4000-100-6000	2
	total		28

Police Station Model -2 (D Class Municipal Corporation)

Sr.no	Designation	Unrevised Pay Scale	No.of Post
1	Assistant Police Inspector	6500-200-10500	1
2	Police sub Inspector	5500-175-9000	1
3	Assistant Police sub Inspector	4500-125-7000	1
4	Armed Police head Constable	4000-100-6000	4
5	Armed Police Constable	3050-75-3950-80-4590	8
6	Junior Clerk	3050-75-3950-80-4590	1
7	Driver	4000-100-6000	1
	total		17

Appendix - C

Special Courts to be established for civil offences

Special Courts - Model - 1 (for A/B/C Class Municipal Areas)

Sr.no	Designation	No.of Post	Unrevised Pay Scale
1	Additional District and Sessions Judge	1	16750-400-19150-450-20500
2	superintendent	1	5500-175-9000
3	Stenographer (Higher grade)	1	6500-200-10500
4	Senior Clerk	4	400-100-6000
5	Junior Clerk	9	3050-75-3950-80-4590
6	Belif	3	3050-75-3950-80-4590
7	Book Binder	1	2750-70-3800-75-4400
8	Peon	2	2550-55-2660-60-3200
9	Watchmen	1	2550-55-2660-60-3200
10	Cleaners	1	2550-55-2660-60-3200
11	Driver	1	3050-75-3950-80-4590
	total	25	

Court model -2 (D Class Municiple Corporation)

Sr.no	Designation	No.of Post	Unrevised Pay Scale
1	Associate Civil and Criminal Judge	1	12850-400-19150-450-20500
2	Assistant superintendent	1	5500-175-8000
3	Stenographer (lower grade)	1	5500-175-9000
4	Senior Clerk	1	400-100-6000
5	Junior Clerk	2	3050-75-3950-80-4590
6	Belif	1	3050-75-3950-80-4590
7	Peon	2	2550-55-2660-60-3200
	total	9	

महाराष्ट्र प्रादेशिक नगर रचना अधिनियम (MRTP) कायद्यांर्गत अनधिकृत बांधकामांविरुध्द कारवाई करणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन परिपत्रक क्र.संकीर्ण-२०१८/प्र.क्र.५१०/ नवि-२०
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक:- ३ मे, २०१८.

वाचा:- शासन निर्णय क्र.कडोंमपा-१००६/प्र.क्र.१९२/२००६, नवि-२६, दिनांक ०२ मार्च, २००९.

शासन परिपत्रक:-

राज्यातील नागरी क्षेत्रात अनधिकृत इमारती बांधकामाची समस्या दिवसेंदिवस गंभीर होत असल्याचे दिसते. विकासकाकडून नियमबाह्य / पुरेश्या परवानग्या प्राप्त न करताच बांधकाम करण्यात येते व तद्नंतर अशा सदनिका, मालमत्ता विक्री करण्यात येतात अशा व्यवहाराची नोंदणी संबंधित दुय्यम निबंधक यांचेकडे करण्यात येते. परंतु, जेंव्हा उक्त बांधकाम अनधिकृत असल्याचे लक्षात येते, तेव्हा नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था / नियोजन प्राधिकरणाकडून निष्कासनाची कार्यवाही करण्यात आल्यास निष्पाप गाळेधारक किंवा सदनिका धारक यांना निष्कासनाच्या कार्यवाहीला सामोरे जावे लागते. वास्तविक बहुतांश गाळे धारक व सदनिका धारकांची ते राहत असलेली इमारत अनधिकृत असल्याची माहिती नसते. यामुळे गाळेधारक व सदनिका धारकांची फसवणूक होते. या बाबी टाळण्यासाठी संदर्भिय शासन निर्णय दिनांक ०२ मार्च, २००९ अन्वये सूचना दिलेल्या आहेत.

२. वरील बाबी टाळण्याच्या दृष्टिने सुस्पष्ट सूचना देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. महाराष्ट्रातील नगर विकास विभागांतर्गत सर्व नियोजन प्राधिकरणांनी महाराष्ट्र प्रादेशिक नगर रचना अधिनियम, १९६६ कायद्यांर्गत अनधिकृत बांधकामांविरुध्द कारवाई करणेबाबत यापुर्वी देण्यात आलेल्या सूचनांबरोबरच खालील कार्यपध्दतीचा अवलंब करण्यात यावा.

१. अनधिकृत बांधकामांबाबत महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम कलम २६०,२६७ व २६७ (अ) तसेच महाराष्ट्र प्रादेशिक नगररचना अधिनियम, १९६६ मधील कलम ५२, ५३ व ५४ तसेच इतर अनुषंगिक कलमांनुसार कारवाई करण्यात यावी.

२. सर्व संबंधित नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था / नियोजन प्राधिकरणे यांनी प्रभागनिहाय अधिकृत व अनधिकृत बांधकामाची यादी सर्वे नं. व विकासकांच्या नावासह स्वतंत्ररित्या त्यांच्या संकेतस्थळावर तसेच वर्तमानपत्रात प्रसिध्द करावी.

३. बांधकाम निष्कासीत करण्याची नोटीस देतानांच महानगरपालिकेने संबंधित दिवाणी न्यायालयामध्ये Caveat दाखल करण्याच्या सूचना द्याव्यात, जेणेकरुन संबंधित न्यायालयाचा Ex-Parte स्थगिती आदेश देता येणार नाही.

४. त्या त्या नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्था / नियोजन प्राधिकरण क्षेत्रातील अनधिकृत इमारतींची / बांधकामाची यादी संबंधित दुय्यम निबंधकाकडे सादर करुन, त्यांना सदर इमारतीतील सदनिकांबाबत खरेदी व्यवहार नोंदवू नयेत अशा सूचना संबंधित नियोजन प्राधिकरणांनी द्याव्यात.

५. ज्या प्रकरणांमध्ये स्थगिती आदेश आहेत अशा प्रकरणांमध्ये संबंधित न्यायालयांना इमारत अनधिकृत असणे, यामुळे ग्राहकांची फसवणूक होणे, या बाबी निदर्शनास आणून स्थगिती उठविण्याकरीता न्यायालयास विनंती करण्याच्या सूचना देण्यात येत आहेत त्यानुसार कार्यवाही करण्याची जबाबदारी सर्व संबंधित अधिकारी / कर्मचारी यांची राहील.

६. ज्या पदनिर्देशित अधिकाऱ्यांच्या क्षेत्रात अनधिकृत बांधकामे आहेत, अशा अधिकाऱ्यांवर दिनांक ०२.०३.२००९ च्या शासन निर्णयातील सूचनांनुसार कारवाई करण्यात यावी.

३. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २०१८०५०४१४२४१२९९२५ असा आहे. हे शासन परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने स्वांक्षाकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

Digitally signed by Shankar Trambak Jadhav
Date: 2018.05.04 14:28:12 +05'30'

(शंकर जाधव)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

१) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२) मा. सभापती, महाराष्ट्र विधान परिषद यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
३) मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधान सभा यांचे सचिव, विधान भवन, मुंबई.
४) मा. राज्यमंत्री (नगर विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५) प्रधान सचिव-१/२ नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
६) आयुक्त, मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, मुंबई.
७) व्यवस्थापकीय संचालक, सिडको, नवी मुंबई.
८) आयुक्त, सर्व महानगरपालिका
९) विभागीय आयुक्त, प्रशासकीय विभाग, सर्व.
१०) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, पुणे महानगर प्रादेशिक विकास यंत्रणा, पुणे.
११) आयुक्त तथा संचालक, नगर परिषद प्रशासन संचालनालय, वरळी, मुंबई.
१२) सभापती, नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर.
१३) मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा / नगर पंचायत सर्व.

Regarding taking action against unauthorized constructions under the Maharashtra Regional Town Planning Act (MRTP).

Government of Maharashtra
Urban Development Department
Government Circular No. Miscellaneous-2018/C. R. No. 510/Navi-20
Ministry, Mumbai-400 032.
Dated:- 3rd May, 2018.

Read:- Government Resolution No. KDMC-1006/C. R. No. 192/2006, Navi-26, Dated 2nd March, 2009.

Government Circular:-

The problem of unauthorized construction of buildings in the urban areas of the state seems to be becoming serious day by day. The developer carries out construction without obtaining the necessary / sufficient permissions and then such flats, properties are sold. Such transactions are registered with the concerned Sub-Registrar. However, when the said construction is found to be unauthorized, if the eviction proceedings are taken by the Urban Local Body / Planning Authority, the innocent landowners or flat holders have to face eviction proceedings. In fact, most of the landowners and flat holders are not aware that the building they are living in is unauthorized. This leads to fraud of landowners and flat holders. To avoid this, instructions have been given under the relevant Government Resolution dated 02nd March, 2009.

2. The matter of giving clear instructions with a view to avoiding the above matters was under the consideration of the Government. All the planning authorities under the Urban Development Department of Maharashtra should adopt the following procedure in addition to the instructions given earlier regarding taking action against unauthorized constructions under the Maharashtra Regional Town Planning Act, 1966.

1. Action should be taken against unauthorized constructions as per Sections 260, 267 and 267(A) of the Maharashtra Municipal Corporation Act as well as Sections 52, 53 and 54 of the Maharashtra Regional Town Planning Act, 1966 and other ancillary sections.
2. All concerned Urban Local Bodies/Planning Authorities should publish a ward-wise list of authorized and unauthorized constructions along with survey number and name of developers separately on their websites and in newspapers.
3. While issuing notice to evict the construction, the Municipal Corporation should give instructions to file a Caveat in the concerned

Civil Court, so that the concerned Court cannot issue an Ex-Parte stay order.

4. The concerned planning authorities should submit the list of unauthorized buildings/constructions of respective urban local bodies/planning authorities to the concerned Sub-Registrar and instruct him not to register any purchase transactions regarding flats in the said building.
5. In cases where there are stay orders, the concerned officers/employees are being instructed to request the court to vacate the stay order by pointing out the fact that the building is unauthorized, which is causing fraud to the customers and all the concerned officers/employees will be responsible for taking action accordingly.
6. Action should be taken against the designated officers in whose area there are unauthorized constructions as per the instructions in the Government Resolution dated 02.03.2009.

3. The said Government Circular is available on the website of the Government of Maharashtra www.maharashtra.gov.in and its computer code is 201805041424129925. This Government Circular is being issued by signing it with a digital signature.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

Digitally signed by Shankar Trambak Jadhav
Date: 2018.05.04 14:28:12 +05'30'
(Shankar Jadhav)
Deputy Secretary, Government of Maharashtra

Copy:-

1) Principal Secretary to Hon. Chief Minister, Mantralaya, Mumbai.
2) Hon. Speaker, Secretary, Maharashtra Legislative Council, Vidhan Bhavan, Mumbai.
3) Hon. Speaker, Secretary, Maharashtra Legislative Assembly, Vidhan Bhavan, Mumbai.
4) Private Secretary to Hon. Minister of State (Urban Development), Mantralaya, Mumbai.
5) Principal Secretary-1/2 Urban Development Department, Mantralaya, Mumbai.
6) Commissioner, Mumbai Metropolitan Region Development Authority, Mumbai.
7) Managing Director, CIDCO, Navi Mumbai.
8) Commissioner, All Municipal Corporations
9) Divisional Commissioner, Administrative Department, All.
10) Chief Executive Officer, Pune Metropolitan Regional Development Agency, Pune.
11) Commissioner and Director, Directorate of Municipal Council Administration, Worli, Mumbai.
12) Chairman, Nagpur Improvement Trust, Nagpur.
13) Chief Officer, Municipal Council/Nagar Panchayat Sarv.